

Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen selvitys

Sirpa Rainesalo

Vastaava johtajaylilääkäri

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Selvitystyön tausta

- Selvitystyö käynnistettiin aluehallituksen päätöksellä 20.3.2023; §74. Hyvinvointialuejohtaja Marina Erhola asetti selvitykselle työryhmän 31.3.2023.
- Pirkanmaalla oli pitkään vallinnut mielenterveyspalvelujen tarpeen, kysynnän ja käytön sekä voimavarojen epätasapaino. Palvelujen siirtyminen kokonaisuudessaan hyvinvointialueen vastuulle toi pitkään toivotun mahdollisuuden tarkastella alueen palvelurakennetta kokonaisvaltaisesti.
- Tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdepalveluiden nykytilasta ja laatia kehittämisohjelma ydinongelmien ratkaisemiseksi.
- Tavoitteena oli itsessään kehittää yhteistyötä eri organisaation osien välillä, ja siten suoraan edistää mielenterveys- ja päihdepalveluiden johtamista kokonaisuutena.

Nykytila

- Mielenterveyspalveluiden henkilöstön saatavuus heijastelee kansallista tilannetta. Erityisongelmana on psykiatripula, joka on pahentunut viime vuosina jyrkästi ja jatkaa pahenemistaan.
- Resurssien kohdentaminen on Pirkanmaalla eronnut muista maakunnista. Vuonna 2019 Pirkanmaalla käytettiin mielenterveys- ja päihdepalveluihin noin 15 % vähemmän rahaa kuin hoidon tarpeen mukaisesti olisi ollut odotettavissa. Kansallisesti verrattuna tästä resurssista suhteellisen pieni osuus käytettiin avohoidon palveluihin.
- Psykiatrian jononpurkuprojekti aloitettiin yhteistyössä peruspalvelujen kanssa jo selvitystyön aikana. Jononpurun onnistuminen jatkossa edellyttää konsultoivien psykiatrien rekrytointeja.

Pirkanmaan hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämisohjelma 2023-2025

Kehittämiskokonaisuudet

- Johdamme kokonaisuutta
- Vahvistamme perustason mielenterveys- ja päihdepalveluita
- Turvaamme henkilöstön vaikeutuvassa työmarkkinassa
- Parannamme kustannusvaikuttavuutta rajat ylittävällä yhteistyöllä

1. Kehittymisen mahdollistaminen kokonaisuutta johtamalla

Kehittämistoimenpiteet

1.1 Organisaatorakenteiden arviointi vuonna 2024

1.2 Yhteisen toimintakulttuurin rakentaminen vastuupariyhteistyön mallilla

1.3 Potilasprosessien sekä resurssien suunnittelu ja johtaminen yhteistyössä

1.4 Osaamisen ja vaikuttavien hoitomuotojen johtaminen kokonaisuutena.

käynnistetty

valmisteilla

2. Henkilöstön turvaaminen vaikeutuvassa työmarkkinassa

Kehittämistoimenpiteet

2.1 Henkilöstöjohtamisen kehittäminen

- 2.1.1 Psykiatrian johtamisen kehittäminen erillisellä toimenpideohjelmalla
- 2.1.2 Lähiesimiestyön vahvistaminen ja tuki

2.2. Pirhan houkuttelevuuden ja kilpailukykyisyyden ylläpito työnantajana

- 2.2.1 Työolojen ja työviihtyvyyden kehittäminen
- 2.2.2 Työsuhde-etujen kehittäminen

2.3 Rekrytointiohjelmien, perehdyttämisen ja erikoistuvien työhyvinvoinnin kehittäminen

2.4 Työvoiman riittävyys ja työn mielekkyys ammattiryhmäkohtaista työnjakoa uudistamalla

- 2.4.1 Psykiatrien pysyvyyden turvaaminen hallinta uudistamalla työnjakoa sairaalassa
- 2.4.2 Psykiatrien työmäärän hallinta psykiatrian avohoidossa työnjakoa uudistamalla

2.5 Kokonaisjärkevä ostopalveluiden käyttö

käynnistetty

valmisteilla

3. Perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden vahvistaminen

Kehittämistoimenpiteet

3.1 Riittävien konsultaatiopalveluiden turvaaminen vastaanottopalveluihin ja mielenterveys- ja päihdetyön tiimeihin

3.1.1 Yleislääkäreiden hoitovastuun tukeminen ja käytännöt

3.1.2 Psykiatrian ja muiden erityispalveluiden konsultaatioiden turvaaminen

3.2 Päihde- ja mielenterveyspalveluiden integrointi

3.3 Kiireellisen mielenterveyshäiriöiden avohoidon turvaaminen

3.4 Perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden palveluvalikoiman laajentaminen ja digitaalisten hoitomuotojen laaja käyttö

3.5 Palveluketjujen ja työnjaon periaatteiden yhtenäistäminen maakunnassa

käynnistetty

valmisteilla

4. Kustannusvaikuttavuuden parantaminen rajapinnat ylittävällä yhteistyöllä

Kehittämistoimenpiteet

4.1 Asumispalveluiden, laituskuntoutuksen, psykiatrisen sairaalahoidon kustannusten tarkastelu ja optimointi kokonaisuutena.

4.2 Psykiatrisen sairaalatoiminnan turvaaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen keskittämällä psykiatrisen osastohoito

4.3 Psykiatrisen osastohoidon ja avohoidon tila- ja henkilöstösynergioiden lisääminen

4.4 Yliopisto- ja korkeakouluyhteistyön parantaminen Pirhan pitkän tähtäimen kilpailukykytekijänä

4.5 Järjestötoiminnan roolin selkeyttäminen osaksi palveluketjuja

käynnistetty

valmisteilla

Vahvistamme perustasoa ja uudistamme hoidon porrastusta

Perustason vahvistaminen

- Tuomme psykiatrien ja muiden keskeisten asiantuntijoiden konsultaatiot kattavasti peruspalveluiden saataville. Varmistamme reaaliaikaisilla konsultaatiopalveluilla tarvetta vastaavan hoitotason.
- Yhdistämme päihdehäiriöiden hoidon jokaiselle hoidon portaalle. Tunnistamme ja hoidamme päihdehäiriöt yhä varhaisemmassa vaiheessa siellä, minne potilas saapuu hoitoon.
- Lisäämme vaikuttavien hoitomuotojen osaamista ja käyttöä.
- Aloitimme resurssien lisäämisen perustasolle jo selvitystyön aikana.
- Perustason palvelujen vahvistaminen on keskeistä hoidon saatavuuden turvaamisessa tulevaisuudessa.

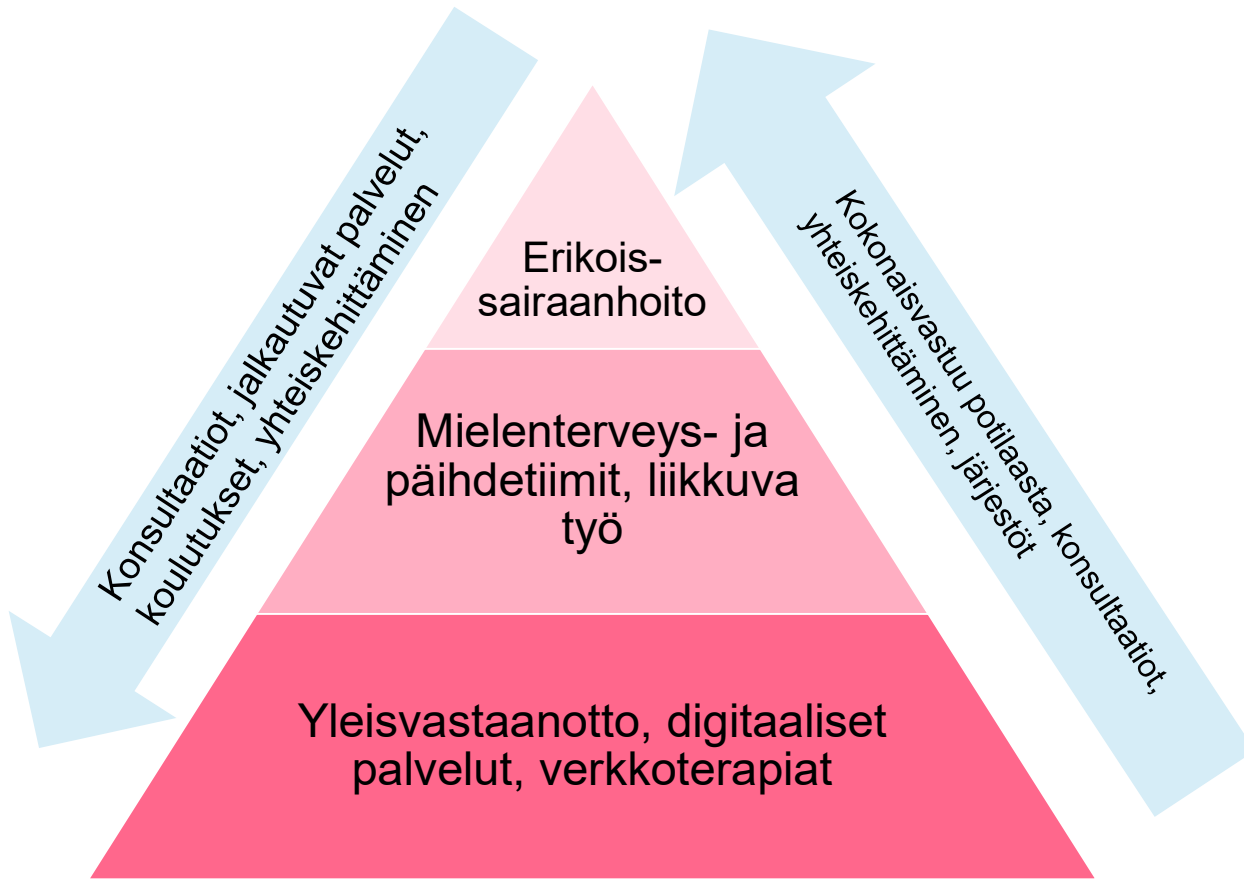

Hoidon porrastus lähtötilanteessa

- Varhaista hoitoa mielenterveys- ja päihdeongelmiin on ollut niukasti saatavilla, jolloin ongelmat pääsevät pahenemaan tai kroonistumaan.
- Jonot, lähetekäytännöt ja palveluihin pääsyn haasteet pahentavat potilaiden ongelmia mutta aiheuttavat myös huomattavasti päällekkäistä työtä.
- Erikoissairaanhoidon on lähetetty paljon lievemmin oireilevia potilaita alueellisesti vaihtelevin kriteerein, koska perustason palveluja ei ole ollut saatavilla.

Palvelujärjestelmä jatkossa

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

- Digitaalisesti tuettu, systemaattinen hoidon tarpeen arvio ja nopea hoidon aloitus
- Laajempi hoitovalikoima perustasolla, ml. vaikuttavat lyhytterapiat ja digitaalisesti tuetut hoidot
- Yleislääkäreiden kokonaisvastuun korostus ja tuki miepä-tiimien työllä ja psykiatrien konsultaatioilla
- Psykiatrian erikoissairaanhoidon painotus konsultoivaan rooliin
- Järjestöjen palvelut systemaattisesti osaksi hoitopolkua

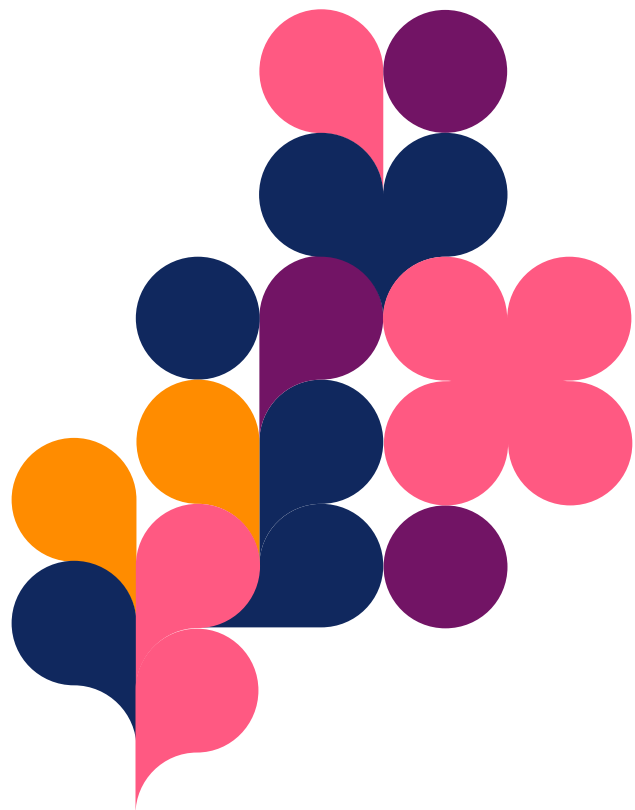
Uusi, Suomen nykyaikaisin psykiatrinen sairaala mahdollistaa toiminnalliset muutokset

Psykiatrian uudisrakennus
Tays

Uusi psykiatrinen sairaala lisää hoidon sujuvuutta

- Uusi psykiatrinen sairaala aloittaa tammikuussa 2024 Kaupin kampuksella, jonne Pitkäniemen sairaalasta siirtyvät kaikki osastot ja n. 370 työntekijää.
- Parannamme potilasturvallisuutta: osastot yhdessä tasossa, yhden hengen potilashuoneet sekä avarat tilat, joihin on hyvä näkyvyys. Hoitajien mobiililaitteet ja langaton verkko mahdollistavat kirjaamisen potilaan luona.
- Mahdollistamme Kaupin kampuksella tiiviimmän yhteistyön päivystyksen ja avohoidon kanssa. Myös potilassiirtojen tarve Kaupin ja Pitkäniemen välillä poistuu.
- Perustamme psykiatrisen kotisairaalan, joka on liikkuva työryhmä.

Yhteystiedot

Sirpa Rainesalo
vastaava johtajaylilääkäri
Sote-palvelut
sirpa.rainesalo@pirha.fi
Puh. 050 3520 929

Pirkanmaan
hyvinvointialue